

Asia: VN/9756/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi raideliikennelain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE /2022 vp) täydentämisestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pyydettyinä lausuntona raideliikennelain (1302/2018) 80 §:n muuttamisesta kansainvälisen liikenteen puutavaravaunukaluston käytön määräaikaiseksi sallimiseksi Suomen sisäisissä puutavarakuljetuksissa Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut hallituksen esityksen (HE/2022 vp) täydentämistä ennätysnopeassa aikataulussa. Haluammekin esittää kiitoksemme ministeriön johdolle sekä hallinnonalan valmisteleville virkamiehille siitä, että metsäteollisuuden puutavarakuljetusten kapasiteettihaasteeseen on tartuttu nopealla aikataululla ja alaa kuunnellen.

Metsäteollisuus ry kannattaa määräaikaista muutosta kansainvälisen liikenteen puutavaravaunukaluston käytön sallimiseksi Suomen sisäisissä kuljetuksissa. Venäjän aloittama sota Ukrainassa on hyvin nopeasti lopettanut suomalaisten metsäteollisuusyritysten puuntuonnin Venäjältä kasvattaen vastaavasti kuljetustarvetta Suomen sisällä. Vuonna 2021 metsäteollisuuden puusta 9,3 miljoonaa kuutiometriä oli peräisin Venäjältä.

Raakapuun tuonti Venäjältä on käytännössä loppunut kokonaan maaliskuussa 2022 Venäjän asettamien vastapakotteiden myötä. Huomionarvoista on, että myös metsäteollisuudelle tärkeät metsäsertifikaatit FSC ja PEFC ovat luokitelleet venäläisen puutavaran konfliktipuuksi maaliskuusta 2022 alkaen, mikä osaltaan estää kaiken venäläisen puun käyttöä puunjalostuksessa Suomen metsäteollisuudessa.

Kuljetustarpeen kasvu kotimaassa edellyttää riittävää metsäteollisuuden puukuljetuksiin soveltuvan junavaunukaluston saatavuutta. Vaunujen saatavuus on aiemminkin muodostunut pullonkaulaksi

erityisesti huippusuhdanneaikoina, mutta sota Ukrainassa on akuutisti kärjistänyt Suomen sisäistä vaunupulaa puuhankinnan keskittyessä aiempaa enemmän kotimaahan sekä uusiin tuontikanaviin. Metsäteollisuus ry:n arvion mukaan vaununiukkuuteen ja kuljetustarpeen akuuttiin kasvuun voidaan vastata Suomen rataverkolla noin 1300 – 1500 puuvaunulla.

Kapasiteettihaasteeseen voidaan nopeasti vastata sallimalla Suomessa toimivien metsäteollisuusyritysten omistamien tai vuokraamien, ulkomaille rekisteröityjen puuvaunujen käyttö Suomen sisäisessä liikenteessä. Metsäteollisuus ry:n arvion mukaan yritysten omistuksissa ja vuokratyössä on ainakin 1500 tällaista vaunua, joista merkittävä osa on Suomen puolella.

Kannatamme muutosehdotusta raideliikennelain 80 §:ään seuraavin täsmennyksin:

- Pidämme LVM:n esittämää tahtotilaa väliaikaisen käytön sallimiselle vuoden 2023 loppuun mahdollisuudella jatkaa sitä vuoden 2025 loppuun oikeasuuntaisena akuuttiin vaunupulaan vastaamiseksi. Mikäli voimassaoloon liittyisi lakitekniisiä kysymyksiä, näkemyksemme mukaan voimassaolo tulisi säätää vuoden 2025 loppuun ja jos voimassaolon edellytykset eivät enää täyttyisi kesken soveltamiskauden, poikkeuksesta olisi mahdollista luopua.

- Vaunujen vuokrausajan pitkäaikaisuuden ehdon tulisi mahdollistaa tilanne- ja tapauskohtaista joustoa ja harkintaa. Kuten lain perusteluissa tuodaan esille, lastinantajan ei esimerkiksi tarvitsisi tehdä kalustoyhtiön kanssa uutta sopimusta vuokravaunuista, jos osapuolet katsovat, että nykyinen kaluston vuokrasopimus on riittävän pitkäaikainen ja se jo nykyisellään mahdollistaa sen, että kalusto jää Suomeen pidemmäksi aikaa niin, että sitä voidaan käyttää Suomen sisäisissä puutavarakuljetuksissa. Vastaavaa tarkoituksenmukaista toimijoiden välistä joustoa ja harkintaa tulisi voida soveltaa aina vuokrasopimuksen pitkäaikaisuuden arvioinnissa.

Pidämme hallituksen esityksen kuvausta keskeisistä ehdotuksista kattavana seuraavin täsmennyksin:

- Metsäteollisuus ry:n arvion mukaan Suomessa toimivien metsäteollisuuden yritysten omistamia ja vuokraamia, ulkomaille rekisteröityjä vaunuja on ollut kansainvälisessä liikenteessä yhteensä noin 1500 kpl, joista merkittävä määrä on nyt Suomen puolella. Arviomme mukaan omistettujen vaunujen määrä ylittää 500 kappaletta, mutta pidämme esitettyä näkemystä vuokravaunujen tarpeellisuudesta kapasiteettivajeen kuromiseksi täysin oikeana. (sivu 6)

- Kannatamme ehdotusta perustaa viranomaisista, rautatieyrityksistä, kalustoyksiköiden omistajista ja lastinantajista koostuvan seurantaryhmän. Pidämme tärkeänä, että poikkeusmenettelyn vaikutuksia seurataan yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja sidosryhmien tarpeita kuunnellen. (sivu 7)

Pidämme hallituksen esityksen arvioita vaikutuksista kattavina seuraavin täsmennyksin:

- Metsäteollisuuden osuus Suomen tavaraviennistä on noin 20 prosenttia ja vuosittainen verokertymä 2,7 miljardia euroa. Metsäteollisuuden työllisyysvaikutus on 74 000 henkeä ja vaikutukset ulottuvat koko arvoketjuun ml. kuljetuksiin. (sivu 11)

- Yhdymme näkemykseen, että OSJD/GOST-standardin mukaisen vaunukaluston käyttöä tulee soveltaa vaarantamatta rautatieturvallisuutta, tarkoituksenmukaisilla rataosuuksilla ja tiiviissä vuoropuhelussa väyläviranomaisten kanssa. Näkemyksemme mukaan puutavarakuljetusten käyttöä tulisi harkita paitsi sellaisilla rataverkon osilla, joilla kiskojen paino on 54 kg/metri, myös kunnostetuilla ja käyttöä hyvin kestäväillä radoilla, joiden kiskojen paino on alle 54 kg/metri. (sivu 12)

On ensisijaisen tärkeää, että täydentävä hallituksen esitys annetaan eduskunnalle jo 7.4.2022 eli samanaikaisesti hallituksen esityksen kanssa raideliikennelain muuttamisesta akuutin vaunupulan lieventämiseksi. Metsäteollisuus ry jäsenyrityksineen on valmis jatkamaan aktiivista vuoropuhelua viranomaisten kanssa tämän mahdollistamiseksi.

Metsäteollisuus ry

Timo Jaatinen

toimitusjohtaja

Jaatinen Timo
Metsäteollisuus ry

Koskela Alina
Metsäteollisuus ry